

Sveriges
Kommuner
och Landsting

Cirkulärnr: 2006:33
Diariernr: 2006/1466
Handläggare: Anna Ingmanson
Avdelning: Vård och omsorg
Sektion/Enhet: Sektionen för vård och socialtjänst
Datum: 2006-06-07
Mottagare: Handikappomsorg, Individ- och familjeomsorg
Äldreomsorg, Personalfrågor
Rubrik: Förändringar i Försäkringskassans regelverk avseende
assistansersättning

CIRKULÄR 2006:33

Vård och omsorg
Vård och socialtjänst
Anna Ingmanson

Handikappomsorg
Individ- och familjeomsorg
Äldreomsorg
Personalfrågor

Förändringar i Försäkringskassans regelverk avseende assistansersättning

Försäkringskassan har nyligen publicerat en ny vägledning och där tillhörande ny normering gällande assistansersättning. Förändringarna påverkar direkt eller indirekt kommunerna både i egenskap av assistansanordnare, som ansvarig huvudman för LSS och som medfinansiär av assistansersättning. Detta cirkulär informerar om några av de större förändringarna, i förekommande fall med kommentarer. Den nya versionen benämns Vägledning om assistansersättning 2003:6 version 1 och går att beställa från Försäkringskassan. Den finns även tillgänglig på Försäkringskassans webbplats, www.forsakringskassan.se

Anmälan från kommun

Försäkringskassan rekommenderar att när en person har ansökt hos en kommun om personlig assistans enligt 9 § 2 LSS bör kommunen göra en skriftlig anmälan till Försäkringskassan. Detta motiveras av att eventuella missförstånd kan undvikas mellan Försäkringskassan, kommunen och den enskilde.

Grundläggande behov

Försäkringskassan förändrar tolkningen av 3 § LASS vad gäller synen på inom vilken tidsperiod som grundläggande behov ska uppgå till minst 20 timmar/vecka för att rätt till assistansersättning skall föreligga. För rätt till assistansersättning enligt LASS krävs att de grundläggande behoven överstiger i genomsnitt 20 timmar per vecka. Stödbehovet kan variera från dag till dag, men sett över veckan ska behovet överstiga i genomsnitt 20 timmar per vecka. Varje vecka ska alltså uppfylla kravet på att personen har ett behov av personlig assistans för de grundläggande behoven som överstiger 20 timmar per vecka. Med vecka avses en

kalendervecka, måndag till söndag. Detta förändrade synsätt på behovsbedömningen gäller för dem som ansöker om LASS för första gången. I pågående ärenden, dvs. de som har LASS idag, görs dock ingen ändring förrän det är dags för en tvåårsomprövning.

Sveriges Kommuner och Landsting har inte delat Försäkringskassans uppfattning i denna fråga och har menat att uttrycket ”i genomsnitt” i 3 § LASS avser att behoven skall ses sett över ett antal veckor. Hur lång tidsperiod det rör sig om är däremot oklart. Sveriges Kommuner och Landsting anser att denna fråga är av sådan stor betydelse att en konsekvensbeskrivning avseende påverkan på målgruppens storlek och därmed på samhällets kostnader – både statens och kommunernas måste göras. Denna fråga kommer att lyftas till den pågående assistanskommittén.

Tid då assistansersättning inte lämnas

Försäkringskassan förändrar tolkningen av 4 § LASS avseende vid vilka boende- och vistelseformer som assistansersättning kan lämnas. Försäkringskassans nya tolkning innebär att assistansersättning enligt LASS inte längre lämnas då en person är på korttidsvistelse utanför det egna hemmet 9 § 6 LSS eller vid korttidstillsyn för skolungdom över 12 år utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt under lov 9 § 7 LSS. Det är inte heller möjligt för den enskilde att genom särskilda skäl uppbära assistansersättning under dessa vistelseformer.

För insatsen boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdom, 9 § 8 LSS, gäller nu följande: assistansersättning kan utges då barnet eller ungdomen vistas i familjehem för de assistansbehov som inte tillgodoses genom familjehemmet. Assistansersättning kan ej utges för tid då barnet eller ungdomen vistas i bostad med särskild service, inte heller kan undantag göras från detta genom särskilda skäl. Vid de perioder som den unge bor hemma under exempelvis veckoslut och skolfrier kan assistansersättning lämnas om villkoren för assistansersättning i övrigt är uppfyllda.

När det gäller insatsen 9 § 9 LSS bostad med särskild service för vuxna, gäller följande: assistansersättning lämnas liksom tidigare inte för tid då en brukare bor i en gruppboende. Nytt är att assistansersättning inte heller lämnas för tid då en brukare bor i serviceboende. Möjlighet till undantag på grund av särskilda skäl saknas vad gäller serviceboende. Boende i annan särskilt anpassad bostad kan liksom tidigare erhålla assistansersättning.

För boende vid elevhem vid statliga specialskolor och boende vid riksgymnasier gäller att assistansersättning inte kan lämnas för tid då brukaren bor i sådant boende. Möjlighet till undantag på grund av särskilda skäl saknas. Assistansersättning kan lämnas för tid då brukaren vistas i föräldrahem eller i egen bostad.

Försäkringskassan motiverar de ändrade reglerna med att omvårdnad ingår i dessa olika boende- och vistelseformer. De nya reglerna gäller alla nyansökningar. För de som redan har LASS - beslut kommer de nya reglerna att tillämpas i samband med tvåårsomprövning. Det kommer således att bli en successiv övergång till de nya reglerna.

För boende i boendeformer som beslutats enligt SoL kan assistansersättning lämnas för de omvårdnads- och assistansbehov som inte omfattas av SoL-insatsen.

Sveriges Kommuner och Landsting är mycket kritiska till denna förändring och delar inte Försäkringskassans uppfattning om tolkningen av 4 § LASS. Förbunden menar att Försäkringskassan saknar lagstöd för att utvidga de i 4 § LASS uppräknade undantagen på sätt som nu gjorts och rubbar på detta sätt ansvars- och kostnadsfördelningen mellan stat och kommun. Sveriges Kommuner och Landsting anser att denna fråga är av sådan stor betydelse att en konsekvensbeskrivning avseende hur detta påverkar villkoren för brukare och kommuner samt samhällets kostnader – både statens och kommunernas är nödvändig, någon sådan har inte gjorts av Försäkringskassan. Sveriges Kommuner och Landsting agerar för att få en förändring till stånd.

Då brukaren inte kan uppbära assistansersättning vid vissa boende- och vistelseformer kan behovet av personal inom aktuell boende- eller vistelseform komma att förändras. I många fall innebär detta att personalstyrkan i aktuell boende- eller vistelseform måste utökas. Det är även möjligt att bevilja personlig assistans enligt 9 § 2 LSS i de fall brukaren behöver ett sådant personligt utformat stöd. Om det är möjligt och lämpligt kan, med hänvisning till kontinuitetsprincipen, samma person som är personlig assistent och avlönas från assistansersättning vara personlig assistent med LSS-beslut. Kommunen kan informera berörda brukare om den kommande förändringen för att i god tid kunna planera hur det framtida stödet ska se ut.

Om en brukare som bor i en sådan boendeform där assistansersättning inte längre kommer att lämnas, t.ex. brukare som bor i en servicebostad, istället vill behålla sin assistansersättning enligt LASS måste boendesituationen ses över så att den möjliggör för brukaren att behålla sin assistansersättning. Exempelvis kan boendeformen servicebostad göras om till en annan särskild anpassad bostad i sådana fall där förutsättningarna för detta är uppfyllda.

Kommunens betalningsansvar

Avsnittet har omarbetats och en del förtydliganden har gjorts. Vissa ändringar innebär en delvis förändrad faktureringsrutin.

Beräkning av tid för grundläggande behov

Försäkringskassan har utfärdat ett rättsligt ställningstagande avseende hur beräkning av tid för att tillgodose de grundläggande behoven inom assistansersättningen skall göras. Vid beräkning av den tid det tar för en assistent att tillgodose de grundläggande behoven är det endast behov som beror på funktionshindret som ska räknas med. Den tid då assistenten väntar in nästa aktivitet tills det grundläggande behovet är tillgodosett ska ingå i beräkningen av de grundläggande behoven. Behöver individen personlig assistans för något av de grundläggande behoven ska förflyttningar som är nödvändiga för att ett sådant behov ska kunna tillgodoses ingå i beräkningen av tiden för det grundläggande behovet.

Regelbundet återkommande behov

Försäkringskassan förtydligar skillnaden mellan regelbundet återkommande behov som ska täckas av assistansersättning och andra mer tillfälliga behov av personlig assistans som är kommunens ansvar. Behov av personlig assistans för aktiviteter som är inplanerade och regelbundet återkommande, till exempel semesterresor och när barnomsorg, skola och daglig verksamhet har semesteruppehåll ska ingå i beräkningen av assistansersättningen. Det är alltså bara det utökade behovet av assistans i situationer av tillfällig karaktär, som kan lämnas av kommunen.

Sveriges Kommuner och Landsting
Avdelningen för vård och omsorg

Ellen Hyttsten

Per-Olov Nylander